

1980, 15. listopadu – Sdělení VONS č. 208 „Případ Petra Pospíchala“ o perzekuci Petra Pospíchala, v příloze zpráva Petra Pospíchala o jeho zadržení a fyzickém týrání příslušníky SNB z 22. září 1980 a jeho stížnost inspekci ministerstva vnitra na opětovné zadržení příslušníky SNB a týrání při výslechu z 11. října 1980.¹

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, Československá liga pro lidská práva, považuje za nanejvýš nutné seznámit československou a světovou veřejnost, jakož i Federální shromáždění ČSSR, kterému pravidelně zasílá svá sdělení, s následujícím případem:

Petr Pospíchal, dvacetiletý dělník, signatář Charty 77, v minulosti odsouzený k 11 měsícům vězení za údajné pobuřování,² byl dvakrát v rozmezí 16 dnů, 21. 9. a 7. 10. 1980, fyzicky a psychicky týrán příslušníky Sboru národní bezpečnosti.³ Podrobnosti těchto otřesných událostí uvádíme ve dvou následujících přílohách, jimiž jsou zpráva Petra Pospíchala ze dne 22. 9. 1980 a stížnost Petra Pospíchala k Inspekci ministerstva vnitra ze dne 11. 10. 1980.

Policejní represe jakéhokoliv druhu byly vždy, pokud je bylo možno se vši odpovědností dokumentovat, zachyceny ve sděleních Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Tento případ se od všech předchozích liší tím, že jde o opakovaný násilný čin v krátkém časovém údobí. Z této okolnosti a ze všech dalších souvislostí lze vyslovit obavy o osud Petra Pospíchala, nespravedlivě a především nezákonně pronásledovaného nekonformního mladého člověka, aktivního obránce lidských práv v Československu.

Příloha:

Byl jsem zadržen včera – 21. 9. 1980 – v blízkosti domu rodičů ing. Jana Litomiského v Praze-Podolí na Doudově ulici asi v 18.15 hodin. Policista mě odvedl do policejního vozu, který byl opodál přistavený. Vůz byl již téměř plně obsazen mými přáteli, vesměs

členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Byli jsme všichni odvezeni k výslechům do policejní budovy v Bartolomějské ulici 7.

Můj výslech trval i s odvozem z místa zadržení až do propuštění pět hodin. Poté, co jsem odmítl vypovídat na jakékoliv otázku a co jsem odmítl výstrahu, která pravila, že moje činnost směřuje k poškozování zájmů republiky v zahraničí⁴ (§ 112 tr. z.), přišli namísto dosavadních dvou vyslychajících jiní dva muži, kteří na mě začali křičet. Náhlou změnou způsobu výslechu jsem byl překvapen, neboť jsem se domníval, že výslech je již u konce. Křičící muži mě několika ranami do obličeje poněkud postrašili. Rány byly velice prudké. Poté někdo naráz zhasnul světlo, do místnosti se vhrnulo několik mužů a jejich další počínání mně způsobilo naprostý šok. Začali křičet (nevím již co) a začali mne bít. Skočil jsem do zadní části vyšetřovací místnosti za stůl pod okno, kde byl radiátor ústředního topení. Tam jsem se skrčil a chránil jsem si obličej. Několik mužů mne tlouklo vším možným způsobem po celém těle, jeden nebo dva mě zvedali a snažili se velice surovým způsobem zpřístupnit k úderům citlivější místa mého těla. Jednu chvíli jsem visel ve vzduchu, zřejmě mne jeden nebo dva muži zprudka zvedali. V záblesku světla od okna jsem zahlédl ruku, jak míří k ráně do nejcitlivějšího místa na těle, mezi nohy. Ani nevím, jak se mi podařilo tomuto úderu zabránit. Zřejmě jsem se skrčil a vím, že jsem začal strachy křičet. Krčil jsem se na zemi stočený hlavou ke kolenům a byl jsem nucen trpět ještě mnoho dalších ran do celého těla včetně hlavy. Muži se mě stále snažili na zemi natáhnout. Když jsem byl po nějaké době převalen na záda, snažil jsem se natáhnout ruce a nohy nahoru tak, abych alespoň některým ranám a úderům touto polohou zabránil. To trvalo ještě také nějakou dobu, kterou nejsem schopen odhadnout. Najednou se zase světlo rozsvítilo a já jsem viděl otevřené dveře do místnosti a u nich několik mužů – domnívám se, že pět, ale je také možné, že někteří mezitím přišli nebo odešli. To však nebyl ještě všemu konec. Muži na mne opět křičeli. Nevzpomínám si přesně, co, ale zanechalo to ve mně zlý dojem. Ve svých výkřicích se mě tázali na některé momenty z mého zadržení, kdy jsem spolu s ostatními zadrženými seděl v policejním autě. Opět pokračovali v psaní protokolu. Stůl byl plný mých věcí,

kteřé byly vysypány z mé tašky. Z těchto věcí vzali ze stolu fotografie, na nichž jsou mluvčí Charty 77 (společná fotografie před uvězněním deseti členů VONS a další dvě fotografie s mluvčími). Křikem se mě vyslýchající muži dotazovali, koho z lidí na fotografických znám. Ukazovali na každého z nich prstem a musel jsem rychle odpovědět, jestli dotyčného znám. Za každou odpověď, kladnou nebo zápornou, jsem vytrpěl prudkou ránu do obličeje, za váhání při odpovědi také. Potom přinesli obušek, začali křičet, abych se položil hlavou na lokty na židli a kolena si klekl na zem. Příkazy, velmi důrazně vykřikované, byly doprovázeny postrkováním. Bylo mi důrazně řečeno, abych vystrčil zadní část těla. To vše se odehrávalo za křiku a povykávání ostatních mužů a za velmi nepříjemné atmosféry v místnosti, kdy jsem si nebyl jist, co se bude dít v dalších chvílích. Byl jsem několikrát prudce udeřen do zadní části těla s vykřikovanými dotazy k některým okolnostem našeho odvozu k výsledku. Potom jsem se na příkaz musel opět postavit. Během zbytku výsledku jsem dostal ještě několik ran.

Pocítoval jsem po všech těchto útocích velký strach z toho, co se bude dít dál. Zbytek výsledku jsem na kladené otázky odpovídal, neboť jsem byl stížený velice silným šokem z toho, co se předtím dalo. Protokol končil slovy, že celou výpověď jsem provedl dobrovolně a bez jakéhokoliv nátlaku. Na úplném konci protokolu je také uvedeno, že jsem byl upozorněn na to, že předmět výsledku je považován za tajemství (nevzpomínám si na bližší určení tohoto tajemství). Bylo mi řečeno, že prozrazením skutečností, kterých se tento výslech týkal, bych mohl být vystaven postihu podle platných československých právních norem. Protokol jsem nakonec podepsal, neboť jsem v dané situaci neviděl žádné jiné možné východisko. Případnému čtenáři protokolu a mé výpovědi však nemůže uniknout zlom mé výpovědi poté, co jsem odmítl výstrahu i další odpovědi na jakékoliv otázky. Z toho musí být zřejmé, že došlo k něčemu, co v protokolu uvedeno není, tedy k brutálnímu fyzickému útoku na mne.

Ještě mnoho hodin od propuštění z výsledku jsem pocítoval značné rozrušení, nemohlo jsem usnout (usnul jsem asi ve 4.30 ráno). Ještě dnes ráno, tedy druhý den po výsledku, nejsem schopen se

na nic soustředit. Pociťuji chvílemi silnější, chvílemi slabší bolesti hlavy, na těle však žádný viditelný šrám nebo otok nemám.

Upozorňuji, že jsem zcela nenásilný člověk, i jako malé dítě jsem se fyzickým střetům vyhýbal. Je mi dvacet let a byl jsem již vězněn 11 měsíců za údajné pobuřování (jako mladistvý v 18 letech). Moje velice silné pocity strachu a hrůzy nevznikly proto, že bych dosud nic zlého v životě nepoznal, ale vzpomínka na zcela tmavou místnost a oddechování mužů, kteří mne tlučou a kopou po celém těle, zatímco já se jen bezmocně a uboze krčím v koutě, ve mně zůstane pravděpodobně na celý život. Nikdy dříve jsem také v úřední budově napaden nebyl.

Takové jednání vůči vyslýcháným je velmi nebezpečné, napadený může utrpět i trvalou fyzickou újmu, i když se útočníci snaží, aby jejich činy nezanechaly žádné viditelné následky. Mladým lidem může takové jednání způsobit především těžko odstranitelné pocity děsu, hrůzy, bezmocnosti a neovladatelného strachu.

V Praze dne 22. 9. 1980

Petr Pospíchal
Inspekce ministerstva vnitra
Obránců míru 85
Praha 7

Stížnost

Dne 7. 10. 1980 v 10.30 jsem byl na autobusovém nádraží v Českých Budějovicích vyzván dvěma muži k tomu, abych je následoval. Žádný z nich se mi neprokázal služebním průkazem. V jednom z nich jsem však poznal muže, který mne 21. 9. fyzicky napadl v budově SNB v Bartolomějské ulici číslo 7 v Praze. Těmito dvěma muži jsem byl doveden k vozu s pražskou poznávací značkou, jejíž číslo si nepamatuji (byl to vůz Škoda, typ 105 nebo 120 tmavě červené barvy). Do auta jsem se na pokyn mužů posadil. Myslel jsem si, že alespoň další postup bude úřední, že budu odvezen na místní správu SNB. Když jsem se ptal, kam jedeme, odpověděl mi jeden z mužů, že jedeme tam, kam oni budou chtít. Po

dvaceti až třiceti minutách jízdy po okresních silnicích, polními a lesními cestami auto zastavilo na malé mýtině na pokraji lesa. Z levé strany byla mýtina ohraničena prudkým srázem, zřejmě dost hlubokým. Na pravé straně byl mírný svah nahoru, na který jsem se musel posadit. Poté jsem byl vyslýchán bez zákonného poučení. Byl jsem důrazně vyzván buďto k emigraci, nebo ke spolupráci se Státní bezpečností. Obě nabídky jsem rezolutně odmítl. Poté se začal stupňovat nátlak. Bylo mi vyhrožováno, že budu ze srázu shozen dolů, což by se patrně rovnalo zabití. O chvíli později jeden z vyslýchajících řekl, že když mě tam dole někdo najde, nepozná se, o koho jde, držel v ruce totiž v té chvíli můj občanský průkaz. Nebyla to jediná výhrůžka, nedostanu prý nikde práci, a proto budu uvězněn pro příživnictví, nesmím prý bydlet u přátel, u kterých nyní bydlím. Následovala řada dalších výhrůžek, které si doslova nepamatuji, protože jsem byl rozrušen. Byla mi kladena také celá řada otázek. Na většinu z nich jsem odmítl vypovídat. Byl jsem také dotázán na totožnost jedné osoby na fotografii, která mi byla zabavena. Když jsem to odmítl, byl jsem ranou do čela povalen na zem a tím jsem byl bezmocný vůči dalším ranám a hlavně vůči kopání do zadní části těla. Bil mne pouze ten muž, který mě bil již v Bartolomějské ulici. Fyzický útok trval několik minut. Po zbytek výslechu na okraji lesa jsem musel neustále odmítat často opakované nabídky ke spolupráci. Stále mi bylo vyhrožováno, například i diskreditací mezi známými. Potom mne odvezli zpět do Českých Budějovic, kam jsme dorazili ve 12.35 hod. Při této zpáteční cestě jsem zjistil, že se výslech konal někde poblíž obce Boršov. V Českých Budějovicích jsem byl odveden do budovy Krajské správy SNB. Zde si oba muži snadno domluvili zapůjčenní služební místnosti. Tam jsem se opět musel posadit a výslech pokračoval. Obdržel jsem opět ránu, která zasáhla pravé ucho a způsobila mi v uchu dlouhotrvající hučení. Potom jsem s nimi odmítl o čemkoliv mluvit. Chvíli poté, zcela znenadání, mě muž, který mě předtím bil, prudkým pohybem uchopil za levou ruku a začal křičet, že jsem ho napadl, zvedl se, začal chodit po místnosti a vykřikoval, že z toho budou tři roky a že nyní vyjde na chodbu a omdlí tam, aby to vypadalo věrohodně. Druhý muž tvrdil také, že

viděl, jak jsem jeho kolegu napadl. Pak jsem už přestal reagovat na jakékoliv hrozby, poznámky a výkřiky. Zmohl jsem se pouze vyslovit, že to není pravda. Uvědomil jsem si, že to, co bude následovat, vůbec nezáleží na mém jednání. Statný, silný muž zatím chodil po místnosti, držel si pravou ruku a snažil se napodobit sykot bolesti. Asi po deseti minutách tohoto špatného divadla jsem byl vyveden ven z budovy s tím, že během několika příštích dnů si mne v Praze snadno najdou a „potom to rozjedeme“. Bylo to ve 13.40 hodin.

Domnívám se, že na základě informací, které jsem uvedl, nebude problém vypátrat tyto muže a zajistit, aby se podobné situace nemohly opakovat. Znovu opakuji, že jsem byl v rozmezí 16 dnů zbit podruhé. Tyto akce mě zřejmě mají odradit od další účasti na práci Charty 77, jejímž jsem signatářem.

11. 10. 1980

Petr Pospíchal

Na vědomí:

Generální prokuratura ČSSR, JUDr. Ján Feješ

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 14, s. 7–9.

POZNÁMKY

- ¹ K předchozímu šikanování Petra Pospíchala, jeho rodinných příslušníků a přátel viz sdělení VONS č. 161, dokument č. 162.
- ² K případu Petra Cibulky, Libora Chloupka a Petra Pospíchala viz sdělení VONS č. 2, 40, 42, 48, 55, 64, 69, 70 a 157, dokumenty č. 2, 40, 42, 48, 55, 64, 69, 70 a 158, a dokumenty č. 1141, 1149 a 1154.
- ³ O případu z 21. 9. 1980 informovala ve svém dopise z 9. 10. 1980 generálního prokurátora JUDr. Jána Feješe signatářka Charty 77 Gertruda Sekaninová-Čakrtová. Žádala po něm přezkoumání postupu orgánu SNB, vyvození odpovědnosti proti viníkům a učinění opatření k zajištění nápravy. Dopis viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 258, sign. IV/3, kart. 43. Tiskovou zprávu o dalším incidentu ze 7. 10. 1980 přinesla i agentura AFP, viz článek „Šikanování bez konce“ in: *Americké listy*, 1980, č. 46 (14. 11.), s. 2.
- ⁴ Správně poškozování zájmů republiky v cizině.